

Zpráva ze zahraniční služební cesty

Jméno a příjmení účastníka cesty	Ing. Petra Vávrová, Ph.D.	
Pracoviště – dle organizační struktury	OOKF 1.4, OVVL 1.4.1	
Pracoviště – zařazení	Ředitelka Odboru ochrany knihovných fondů (OOKF) a vedoucí Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří (OVVL)	
Důvod cesty	Aktivní účast – přednáška - na vědecké konferenci s mezinárodní účastí o periodikách s názvem „Periodiká v minulosti a současnosti“ konané v Univerzitní knihovnici v Bratislavě	
Místo – město	Univerzitní knihovnica, Bratislava	
Místo – země	Slovenská republika	
Datum (od-do)	11.–13. 9. 2017	
Podrobný časový harmonogram	11.9. – příjezd do Bratislavy ve večerních hodinách, ubytování. 12.-13.9. – odborný program konference, 13.9. přednáška na téma: Hromadné odkyselování periodik – novin a časopisů 13.9. odjezd do Prahy ve večerních hodinách.	
Spolucestující z NK	---	
Finanční zajištění	Navýšení DKRVO č. 0139	
Cíle cesty	Aktivní účast – přednáška na téma: Hromadné odkyselování periodik – novin a časopisů - na vědecké konferenci s mezinárodní účastí o periodikách s názvem „Periodiká v minulosti a současnosti“ konané v Univerzitní knihovnici v Bratislavě. Setkání s pracovníky pracujícími s periodiky. Diskuze o nutnosti odkyselování jako jediné možnosti zachování periodik na kyselém papíře.	
Plnění cílů cesty (konkrétně)	Viz. podrobný časový harmonogram	
Program a další podrobnější informace	Viz. podrobná zpráva, web konference: https://sites.google.com/view/periodika-minulost-sucasnost/o-konferencii	
Přivezené materiály		
Datum předložení zprávy	18. 9. 2017	
Podpis předkladatele zprávy		
Podpis nadřízeného	Datum:	Podpis:
Vloženo na Intranet	Datum:	Podpis:
Přijato v mezinárodním oddělení	Datum:	Podpis:

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

Závěrečná zpráva ze služební cesty na vědeckou konferenci s mezinárodní účastí o periodikách s názvem „Periodiká v minulosti a současnosti“ konané v Univerzitní knihnici v Bratislavě

Program konference:

KONFERENČNÝ PROGRAM

PERIODIKÁ V MINULOSTI A SÚČASNOSTI

VEDECKÁ KONFERENCIA S MEDZINÁRODNOU ÚČASTOU
12. – 13. SEPTEMBER 2017

PROGRAM UTOROK 12.9.2017

08:30 – 09:00	Prezentácia účastníkov
09:00 – 09:15	Otvorenie konferencie
BLOK 1: PERIODIKÁ V HISTORICKOM PRIEREZE Schematizmy a direktória ako typ nepravých periodík. Ich typologická charakteristika a využitie Miriám Poriežová – Angela Škovierová, Univerzitná knižnica v Bratislave Poznanky z prírodných vied a medicíny publikované o Slovensku v 30. - 40. rokoch 18. storočia v nemeckých periodikách Sammlung von Natur- und Medicin-Geschichten (1716 – 1726) a Miscellanea physico-medico-mathematica (1731 – 1734) Vlasta Okoličányová, Univerzitná knižnica v Bratislave Nerealizované periodiká Judit Ecsedy, Országos Széchényi Könyvtár Spor "mladí" vs. "starí" na stránkach Hlasu a Národných novin Andrea Draganová, Ústav slovenskej literatúry SAV Mercurius Veridicus – prvé uhorské noviny Agáta Klimeková, Slovenská národná knižnica Diskusia	
10:50 – 11:10	Prestávka
BLOK 2: PERIODIKÁ VO VÝCHOVNOM A VZDELÁVACOM PROCESE Slovenské pedagogické časopisy a ich obsahová orientácia v období prvej polovice 20. storočia Alexandra Pavličková, Katedra pedagogiky, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre Projekty ľudovýchovných časopisov na začiatku 20. storočia: literatúra v službách výchovy Dana Hučková, Ústav slovenskej literatúry SAV V znamení Uránie. Torzo košického umeleckého týždenníka zo začiatku 20. storočia Eleonóra Blašková, Štátna vedecká knižnica v Košiciach Postavení oborových časopisů v knihovnictví a informační vědě Renáta Salátová, Národní knihovna ČR Periodiká v edičnej činnosti Univerzitnej knižnice v Bratislave Kamila Fircáková, Múzeum židovskej kultúry Efektívne služby používateľom založené na sprístupňovaní periodík Jana Šubová, Cosmotron Slovakia, s.r.o. Diskusia	
13:00 – 14:00	Obed
BLOK 3: PERIODIKÁ I., II. SVETOVEJ VOJNY A V OBDOBÍ MEDZI DVOMA VOJNAMI Význam periodík Zemplina a Spíša pre výskum regionálnych dejín v období 1. svetovej vojny Viktor Szabó, Štátna vedecká knižnica v Košiciach Ludová politika. Ústredný orgán "Mičurovej" Československej ľudovej strany na Slovensku (1925 – 1938) Michal Marťák, Filozofická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku Oravské periodiká medzivojnového obdobia vo fonde Čaplovičovej knižnice Katarína Ileninová, Oravské múzeum P.O.H., Čaplovičova knižnica Arijský boj jako česká doba antisemitského týdeníku Der Stürmer Pavel Suk, Fakulta sociálních věd UK Praha Dobová tlač v medzivojnovom období – dôležitý prameň pre historikov Peter Zmätlo, Filozofická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku Diskusia	
15:35 – 15:55	Prestávka

univerzitná knižnica
v Bratislave

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

PERIODIKÁ V MINULOSTI A SÚČASNOSTI

VEDECKÁ KONFERENCIA S MEDZINÁRODNOU ÚČASTOU
12. – 13. SEPTEMBER 2017

15:55 – 17:30

BLOK 4: PERIODIKÁ V OBDOBÍ TOTALITY A EXILOVÉ PERIODIKÁ

Vznik samizdatového časopisu Náboženstvo a súčasnosť a jeho vplyv na samizdatovú tvorbu na Slovensku

Ján Šimulčík, OZ samizdat.sk

Vznik a zánik mienkotvorných periodík slovenského politického exilu (1945 – 1989)

Jozef M. Rydlo, Slovenský ústav v Ríme

Exilové periodiká po roku 1945 do konca 50. rokov v Európe

Beata Katrebová Blehová, HD MS, do 2009 Univerzita Viedeň, Inštitút pre východoeurópske dejiny

Význam médií v procese demokratizácie česko-slovenskej spoločnosti v 60. rokoch 20.storočia

Elena Londáková, Historický ústav SAV

Genéza a právne aspekty štátneho monopolu na vydávanie periodík v komunistickom Československu

Ondrej Podolec, Katedra právnych dejín a právnej komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Sprístupňovanie digitalizovaných periodík v UKB

Tomáš Fiala, Univerzitná knižnica v Bratislave

18:30

Spoločenský večer – Modrá študovňa

PROGRAM STREDA 13.9.2017

08:30 – 09:00

Prezentácia účastníkov

09:00 – 10:40

BLOK 5: KRAJANSKÉ PERIODIKÁ I.

Prehľad slovenských periodík v Maďarsku po roku 1989

Alžbeta Uhrinová, Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku

Slovenčinár – 20 ročníkov odborného časopisu vydávaného mimo územia Slovenska

Edita Pečeňová, Slovenské gymnázium, základná škola, materská škola a kolégium Békešská Čaba

Periodiká Slovákov v Rumunsku – Slovenský týždenník a Naše snahy

Marta Dobrotková, Trnavská univerzita, Filozofická fakulta, Katedra histórie

Hlas ľudu – časopis s vyše 70-ročnou integritou; a ako ju zachovať?

Vladimíra Dorčová-Valtnerová, Novinovo-vydavateľská ustanoviť Hlas ľudu, Nový Sad, Srbsko

Slovenský svetový kalendár – najmladšie periodikum zahraničných Slovákov

Katarína Mosnáková-Bagľašová, Slovenský kultúrny klub v Srbsku

Diskusia

10:40 – 11:00

Prestávka

11:00 – 12:40

BLOK 6: KRAJANSKÉ PERIODIKÁ II.

Slovenské noviny a časopisy v Srbsku

Vladimír Valentík, Slovenské vydavateľské centrum, Báčsky Petrovec, Srbsko

Periodiká Slovákov v zahraničí v 70. a 80. rokoch na príklade

Bulletinu Svetového kongresu Slovákov

Peter Jašek, Ústav pamäti národa

Mesačník Život – časopis Slovákov v Poľsku (1958 – 2017)

Ľubomír Molitoris, Spolok Slovákov v Poľsku

Periodikum Budapeštiansky Slováč a jeho význam pre slovenskú komunitu v Budapešti

Anna Kováčová, Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku

Začiatky a vŕviny časopisu PRAMEŇ. tlačový orán slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátsku

V príspevcích konferencie zaznela řada zajímavých témát, periodika jsou rozsáhlým tématem vědeckého bádání, rovněž je ale problém je uchovat v dobrém fyzickém stavu tak, aby byla možná jejich digitalizace.

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutěz služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

Dne 13.9. 2017 došlo ke zásadním změnám programu, někteří účastníci nepřijeli a naopak byly zařazeny příspěvky navíc, jako příspěvek o odkyselování v dopoledním bloku 13.9.2017 kolem 11:00, který byl zároveň prezentován jako poster. Proběhla diskuze o realizaci odkyselování periodik, metodě odkyselování, náročnosti a spolupráci se slovenskými institucemi. Byly navázány kontakty s kolegy z různých slovenských, srbských, maďarských, polských nebo chorvatských institucí.

Prezentované příspěvky budou publikovány ve sborníku.

částí konference byl i doprovodný program - výstava s názvem „**150 roků slovenských novin a časopisů vo Vojvodine 1864 – 2014**“ v budově Univerzitní knihovny v Bratislavě.

Byla vydána tisková zpráva, která popisuje celou akci a její doprovodný program:

Tlačová správa - Periodiká v minulosti a súčasnosti

Slávnostné otvorenie konferencie Periodiká v minulosti a súčasnosti sa uskutočnilo dňa **12. septembra 2017 o 9.00 hod. za prítomnosti generálnej riaditeľky Univerzitnej knižnice v Bratislave**. Podujatie si za cieľ kladie zmapovať aktuálne výskumy zamerané na minulosť a súčasnosť periodickej literatúry realizované v kontexte širšieho stredoeurópskeho geografického priestoru. Počas dvoch dní konania konferencie si účastníci budú môcť vypočuť okolo 30 prednášok, ktoré pripravili knihovníci a vedeckí pracovníci pôsobiaci v rôznych inštitúciách na Slovensku, v Čechách, Maďarsku, Srbsku a Poľsku.

Periodiká tvoria neoddeliteľnú súčasť knižnej kultúry. Už vládnuci predstavitelia starovekých ríš prinášali vo viac či menej pravidelných intervaloch informácie prístupné určitému okruhu recipientov. Vynález kníhtlače a s ním spojený rozvoj ďalších remesiel súvisiacich najmä s distribúciou tlačených dokumentov tieto možnosti rozšíril a postupne vytvoril platformu pre vznik periodík v takej podobe, ako ich poznáme dnes. Dejinám vydávania pravých a nepravých periodík (ich najrozličnejších foriem a typov) sa napriek tomu však stále venuje iba okrajová pozornosť. Z uvedených dôvodov Univerzitná knižnica v Bratislave zaznamenala veľký záujem knihovníckej odbornej verejnosti o vedeckú konferenciu, ktorá bude realizovaná v rámci prioritného projektu Ministerstva kultúry SR.

Z hľadiska tématických sú jednotlivé prednášky zaradené do piatich okruhov:

- Periodiká v historickom priereze,
- Periodiká vo výchovnom a vzdelávacom procese,
- Periodiká I., II. svetovej vojny a v období medzi dvoma vojnami,
- Periodiká v období totality a exilové periodiká,
- Krajanské periodiká.

Prednášatelia prostredníctvom jednotlivých príspevkov oboznámia účastníkov konferencie napr. s prvými uhorskými novinami Mercurius Veridicus, či niektorými plánovanými, ale v skutočnosti nikdy nevydanými periodikami. Odprezentujú im typologickú charakteristiku a využitie schematizmov a direktórií ako typov nepravých periodík. Vo svojich vystúpeniach sa tiež budú venovať sporu „mladí“ vs. „starí“ na stránkach Hlasu a Národných novín, prinesú

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

poznatky z přírodních věd a medicíny, které boli publikované o Slovensku v nemeckých periodikách Sammlung von Natur- und Medicin-Geschichten a Miscellanea physico-medico mathematica.

Prostredníctvom odborných prednášok sa pokúsia priblížiť niektoré pedagogické časopisy a ich obsahovú orientáciu, nahliadnuť do projektov ľudovýchovných časopisov a poskytnúť informácie o košických umeleckých periodikách. Najmä knihovníkov zaujmú vystúpenia týkajúce sa postavenia odborových časopisov v knihovníctve a informačnej vede, periodík v edičnej činnosti Univerzitnej knižnice v Bratislave a efektívnych služieb používateľom založených na sprístupňovaní periodík. Prednášatelia ďalej predstavia dobovú tlač v medzivojnovom období ako dôležitý prameň pre historikov a zaoberať sa budú aj významom periodík Zemplína a Spiša pre výskum regionálnych dejín v období 1. svetovej vojny. Pozornosť upriamia na oravské periodiká medzivojnového obdobia vo fonde Čaplovičovej knižnice, českú obdobu antisemitského týždenníka Der Stürmer – Arijský boj. Priblížia samizdatový časopis Náboženstvo a súčasnosť a jeho vplyv na samizdatovú tvorbu na Slovensku. Podnetné budú príspevky o význame médií v procese demokratizácie česko-slovenskej spoločnosti v 60. rokoch 20. storočia, genéze a právnych aspektoch štátneho monopolu na vydávanie periodík v komunistickom Československu, záujem nepochybne vzbudia i príspevky o exilových periodikách. Väčšia skupina príspevkov sa bude venovať periodickej tlači vychádzajúcej pre Slovákov žijúcich a pôsobiacich mimo územia Slovenskej republiky, predovšetkým v Maďarsku, Poľsku, Srbsku a Rumunsku. Ich autori v nich poskytnú bližšie informácie napr. o periodikách Slovenský týždenník, Naše snahy, Slovenčinár, Život, Budapeštiansky Slovák, Prameň ako i najmladšom periodiku zahraničných Slovákov Slovenskom svetovom kalendári.

Bližšie informácie o konferencii, program a abstrakty jednotlivých prednášok sú uverejnené na webovej stránke [konferencie](#).

Súčasťou konferencie je sprievodné podujatie – dokumentárna výstava **150 rokov slovenských novín a časopisov vo Vojvodine 1864 – 2014**. Výstava pôvodne vznikla pri príležitosti osláv 150. výročia slovenskej tlače vo Vojvodine a k 70. výročiu založenia časopisu Hlas ľudu. Pripravil ju redaktor, pedagóg, výtvarný teoretik a kritik Vladimír Valentík. Inštalovaná je na barokovom nádvorí Univerzitnej knižnice v Bratislave a záujemcom **bude prístupná do 22. 9. 2017**.

Vedecká konferencia sa realizuje s účelovou podporou Ministerstva kultúry SR. Jej organizačným garantom je odborné pracovisko kabinet retrospektívnej bibliografie UKB. K hlavným úlohám tohto oddelenia patrí výskum a bibliografické spracovávanie nepravých periodík – t.j. druhu seriálových dokumentov vydávaných menej ako dvakrát ročne (napr. kalendáre, almanachy, ročenky, zborníky, výročné správy škôl a iných ustanovizní, schematizmy a i.). Od roku 2006 pripravuje odborne lektorovaný zborník [Studia Bibliographica Posoniensia](#), ktorý primárne zverejňuje štúdie domácich a zahraničných bádateľov s tematikou tlačiarenských, vydavateľských a distribučných aspektov v dejinách

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutěz služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

knižnej kultúry. Jeho pracovníci sa aktívne zúčastňujú slovenských a medzinárodných konferencií, príležitostne organizujú rôzne výstavy prostredníctvom ktorých oboznamujú verejnosť s fondom knižnice a činnosťou pracoviska.

Univerzitná knižnica v Bratislave oceňuje záujem odbornej a laickej verejnosti o konferenciu. Jej organizátori veria, že podujatie podnieti ďalšiu diskusiu týkajúcu sa spracovávaní, sprístupňovania, ochrany periodických typov dokumentov, jednotlivých aspektov ich vydávania, úlohy a významu periodík v našich kultúrnych dejinách a ďalších oblastí ich výskumu.

V Praze, dne 18. 9. 2017

Petra Vávrová

Ředitelka OOKF a vedoucí OVVL

Národní knihovna ČR, Praha

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.